М О Т И В И

към проект на наредба за изменение и допълнение на Наредба № 76 от 12.06.2025 г. за таксите, събирани от Комисията за финансов надзор

Причини, налагащи приемането

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за Комисията за финансов надзор, (обн., ДВ. бр. 95 от 2017 г.) е извършена промяна в начина на финансиране на Комисията за финансов надзор. Създадено е приложение в Закона за Комисията за финансов надзор (ЗКФН), в което се регламентират всички такси, които Комисията за финансов надзор събира при осъществяване на правомощията си по Закона за публичното предлагане на ценни книжа, Закона за пазарите на финансови инструменти, Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране, Закона за дружествата със специална инвестиционна цел, Кодекса за застраховането и Кодекса за социално осигуряване. Промените в Закона за Комисията за финансов надзор целят осигуряване на необходимия на Комисията за финансов надзор бюджет чрез финансирането ѝ от такси, които се събират при осъществяване на законоустановените ѝ правомощия. Възприемането на този законодателен подход, при който Комисията за финансов надзор се издържа самостоятелно, е насочено към осигуряване на необходимите условия за функционирането на Комисията за финансов надзор като независим регулаторен и надзорен орган на небанковия финансов сектор.

С § 9 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2025 г. са извършени промени в ЗКФН, като приложението към чл. 27, ал. 1 от същия закон се отмени, считано от 01.07.2025 г. В изпълнение на законовата делегация по чл. 27, ал. 2 от ЗКФН Комисията за финансов надзор, с Решение № 267-Н от 12.06.2025 г., прие Наредба № 76 от 12.06.2025 г. за таксите, събирани от Комисията за финансов надзор (обн., ДВ, бр. 51 от 2025 г.). В наредбата са детайлно регламентирани видът, размерът и редът за събиране на таксите за осъществяваната от Комисията за финансов надзор регулаторна и надзорна дейност, като в голямата си част те съответстват на таксите, въведени със Закона за изменение и допълнение на Закона за Комисията за финансов надзор (обн. ДВ. бр. 95 от 2017 г.).

От 1 януари 2026 г. Република България въведе еврото като официална парична единица. Наредба № 76 съдържаше множество разпоредби, в които таксите бяха обозначени в левове. За да се осигури правна яснота, предвидимост и съответствие с новата официална парична единица, с Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 76 от 12.06.2025 г. за таксите, събирани от Комисията за финансов надзор, са извършени съответните промени в наредбата, като стойностите на таксите са преизчислени по нормативно определения курс и са закръглени съгласно правилата, предвидени в чл. 13 от Закона за въвеждане на еврото в Република България. Преобразуването на размерите на таксите не доведе до увеличаване на приходите на Комисията за финансов надзор, нито до допълнителна административна или финансова тежест за адресатите на нормативния акт. Практическото прилагане на този

механизъм, обаче доведе до формиране на нетипични и трудно използваеми размери на таксите за осъществяваната от Комисията за финансов надзор регулаторна и надзорна дейност. Това създаде затруднения при прилагането на нормативната уредба и неудобства както за задължените лица, така и за Комисията за финансов надзор.

С оглед на това е целесъобразно размерите на таксите да бъдат изрично определени в закръглени стойности в евро, които да бъдат лесни за прилагане, разбираеми за поднадзорните лица и съобразени с принципите на правна сигурност и предвидимост.

По данни на Националния статистически институт[1] индексът на потребителските цени за месец септември 2026 г. спрямо месец януари 2018 г. (влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Закона за Комисията за финансов надзор, (обн. ДВ. бр. 95 от 2017 г.) е 156.9%, т.е. инфлацията е 56.9%. Годишната инфлация за септември 2026 г. спрямо септември 2025 г. е 5.7%. Инфлацията от началото на годината (септември 2026 г. спрямо декември 2025 г.) е 4.2%. [2]

Натрупаната инфлация доведе до увеличение на разходите за персонал, информационни технологии, административно обслужване, международно сътрудничество, наем на услуги и всички останали елементи от дейността на Комисията за финансов надзор.

Поради натрупаната инфлация, икономическата стойност на таксите, установени в Наредба № 76 от 12.06.2025 г. за таксите, събирани от Комисията за финансов надзор, е значително намаляла, което води до несъответствие между размера на заплащаните такси и действителните разходи за извършване на съответните дейности. Предвид липсата на механизъм за тяхното автоматично актуализиране съществуващите размери на таксите постепенно се обезценяват в реално изражение. Това води до намаляване на тяхната икономическа тежест.

Развитието на небанковия финансов сектор, както и съществените различия в мащаба на дейността на отделните поднадзорни лица налагат усъвършенстване на действащия модел на таксуване и въвеждането на някои нови такси за извършваните от Комисията за финансов надзор регулаторни и надзорни дейности.

<u>Цели, които се поставят с приемането на наредбата</u>

С проекта на наредба се предлага комбиниран подход при определяне на таксите, който съчетава едновременно механизъм за актуализиране на определени такси за поднадзорните лица в застрахователния и осигурителния сектор, съобразно инфлационните процеси и пропорционален механизъм за определяне на таксите за поднадзорните лица от инвестиционния сектор, отчитащ техните характеристики и сложността на надзорната дейност.

Настъпилите през последните години съществени макроикономически изменения, включително натрупаната инфлация, налагат да бъде извършена актуализация на таксите, събирани от Комисията за финансов надзор. Това налага актуализиране на размерите на

[1] Калкулатор на инфлацията
[2] Инфлация и индекси на потребителските цени - септември 2026 година

дължимите такси с цел осигуряване на тяхната адекватност спрямо съвременната икономическа среда и поддържане на съответствието между обема на регулаторните и надзорните дейности и нормативно установените такси за тях.

Индексирането на таксите за застрахователния сектор гарантира запазване на равнопоставеността между участниците, без да създава неблагоприятни условия за малките и средните предприятия в сектора.

За осигурителния сектор се предлага компенсирането на ефекта от натрупаната инфлация да бъде постигнато чрез таксата за полагане на изпит за извършване на дейност по осигурително посредничество. Този подход отчита спецификите на сектора и необходимостта да се избегне допълнително увеличение на таксите, които се заплащат от пенсионноосигурителните дружества във връзка с осъществявания от Комисията надзор. Таксата се дължи от всяко лице, което предстои да положи изпит, като може да бъде заплатена и от съответното пенсионноосигурително дружество, което има интерес от подготовката и квалификацията на кандидатите за осигурителни посредници. Същевременно, провеждането на изпитите е свързано с административни, организационни и експертни разходи, които през последните години също са повлияни от инфлационните процеси и от общото нарастване на разходите за труд и издръжка на администрацията.

Предлаганото решение позволява тези разходи да бъдат частично компенсирани чрез дейност, която пряко генерира необходимостта от извършването им, като по този начин се реализира по-справедливо разпределение на финансовата тежест. В резултат се постига баланс между необходимостта от компенсиране на инфлационния ефект върху разходите на надзорния орган и стремежа да не се увеличава общата финансова тежест за пенсионноосигурителните дружества.

За да се избегне създаването на математически непрактични суми, при прилагането на инфлационния коефициент е необходимо да се въведе правило за разумно закръгляване на праговете до цели числа.

Прилагането на пропорционален подход по отношение на таксите за поднадзорните лица от инвестиционния сектор позволява изграждането на по-детайлен и балансиран механизъм за определяне на таксите, който отчита действителната сложност на надзорните производства, необходимия административен и експертен ресурс на Комисията за финансов надзор за тяхното осъществяване, както и икономическия капацитет на съответните категории поднадзорни лица. В тази връзка предвидените промени в размера на отделните такси не са еднотипни, а са диференцирани в зависимост от значимостта на предоставяната административна услуга и осъществяваната надзорна дейност, степента на ангажираност на регулаторния орган, особеностите на засегнатите категории поднадзорни лица и необходимостта от актуализиране на съответната такса.

Диференцираните размери на измененията в таксите целят постигане на по-справедливо разпределение на финансовата тежест между участниците на пазара, като се съобразяват както необходимостта от запазване на достъпна регулаторна среда за по-малките пазарни участници, така и по-големият мащаб и икономически потенциал на лицата, осъществяващи дейност с по-широк пазарен обхват.

Предлаганият диференциран подход отразява стремежа за провеждане на последователна и съразмерна регулаторна политика, основана на принципите на справедливост, икономическа обоснованост и пропорционалност. Чрез съчетаването на компенсаторни механизми за актуализация на отделни такси и диференцирано определяне на размерите им според характера на съответните производства и профила на засегнатите лица се създават предпоставки за по-балансирано регулаторно въздействие и за устойчиво развитие на инвестиционния сектор и пазарите на криптоактиви.

Предлагат се промени в размерите на таксите за административни производства за издаване на лицензи, разрешения за извършване на дейност, други разрешения и одобрения, както и на таксите за вписване и отписване в/от регистри.

Предложените увеличения целят да съхранят икономическата стойност на таксите и да осигурят по-добро съответствие между техния размер и действителните разходи по предоставяне на съответната административна услуга. Същевременно, измененията отчитат и повишената сложност на регулаторната среда, произтичаща както от развитието на финансовите пазари, така и от разширяването на приложимата европейска и национална нормативна уредба.

Необходимо е да се посочи, че таксите за лицензиране, разрешителни режими, одобрения и регистрационни производства имат еднократен характер и се заплащат във връзка с придобиването или упражняването на права, които позволяват извършването на регулирана дейност на финансовите пазари. Поради това и след предвиденото увеличение техният размер остава пропорционален на значимостта на съответното административно производство и не представлява прекомерна финансова тежест за заявителите.

Предлаганите размери са съобразени и с необходимостта от запазване на достъпна регулаторна среда, включително за по-малките пазарни участници, като същевременно отразяват икономическата стойност и потенциалните ползи, свързани с получаването на лиценз, разрешение, одобрение или регистрация. В този смисъл увеличението няма да ограничи достъпа до пазара, а ще допринесе за поддържането на ефективна и качествена административна и надзорна дейност.

Необходимостта от актуализиране на размерите на таксите за общ финансов надзор е обусловена от натрупаните през последните години инфлационни процеси и съществуването на разходите за осъществяване на надзорната дейност.

Предложеното увеличение цели да запази икономическата стойност на таксите и да осигури по-справедливо разпределение на разходите по упражняването на надзорната дейност между лицата, които подлежат на надзор. По този начин се постига по-добро съответствие между размера на дължимите такси и действителните разходи, свързани с осъществяването на надзорни функции. Същевременно, следва да се отчете, че дори с предложеното увеличение абсолютният размер на таксите остава сравнително нисък спрямо мащаба на дейността, размера на активите и финансовите резултати на регулираните лица. Размерът на таксата не може да бъде определен като напълно пренебрежим, но представлява незначителна част от общите разходи за осъществяване на дейността на задължените лица.

Поради това не се очаква предлаганото увеличение да окаже съществено въздействие върху тяхната финансова стабилност, конкурентоспособност или инвестиционна активност.

Предложените размери на таксите за общ финансов надзор представляват балансирана мярка, която от една страна отчита натрупаната инфлация и необходимостта от поддържане на адекватен ресурс за упражняване на ефективен финансов надзор, а от друга страна не създава прекомерна финансова тежест за поднадзорните лица.

Във връзка с измененията в Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране (ДВ, бр. 71 от 2026 г.), с които в националното законодателство са въведени изискванията на Директива (ЕС) 2024/927 на Европейския парламент и на Съвета от 13 март 2024 г. за изменение на директиви 2011/61/ЕС и 2009/65/ЕО по отношение на договореностите за делегиране, управлението на ликвидния риск, надзорната отчетност, предоставянето на депозитарни услуги и услуги по отговорно пазене и предоставянето на заеми от алтернативни инвестиционни фондове възниква необходимост от въвеждане на нови такси, събирани от Комисията за финансов надзор.

Със законовите изменения се разширява кръгът от дейностите и услугите, които могат да бъдат предоставяни от управляващите дружества и лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, като същевременно се създават нови надзорни правомощия и задължения за Комисията за финансов надзор. В тази връзка с проекта на наредба се предвиждат нови такси за общ финансов надзор, свързани с допълнителните услуги, които управляващите дружества могат да предоставят съгласно Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране. По аналогичен начин се предвижда въвеждането на нови такси за общ финансов надзор по отношение на дейностите и услугите, които лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, могат да извършват въз основа на новите законови разпоредби.

При определянето на съответните такси са отчетени характерът, сложността и обемът на надзорната дейност, както и необходимостта от последователност и съпоставимост с действащата уредба на таксите за други регулирани дейности, осъществявани от поднадзорните лица.

Предлага се и промяна по отношение на променливия компонент на таксата за общ финансов надзор, дължима от лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове. Предложението е продиктувано от необходимостта да се осигури своевременно и коректно определяне на променливия компонент на таксата за общ финансов надзор, дължима от лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, с оглед действащите срокове за представяне на информацията, необходима за изчисляването му. Предложеното изменение има за цел да осигури по-ефективно администриране на надзорните такси.

Необходимостта от актуализиране на размерите на таксите, дължими от лицата, извършващи дейност по Закона за пазарите на криптоактиви, е обусловена както от натрупаните инфлационни процеси през последната година, така и от динамичното развитие на пазара на криптоактиви.

След анализ на дейността на първите лицензирани доставчици на услуги за криптоактиви и на инициираните от тях административни производства се предлага въвеждането на такси за най-често подаваните заявления, които предполагат извършването на специализирана експертна оценка и ангажират съществен административен капацитет и ресурси на Комисията за финансов надзор. Предложението е съобразено както с очакваното развитие на пазара на криптоактиви в Република България, така и с необходимостта Комисията за финансов надзор да разполага с адекватен ресурс за ефективно изпълнение на надзорните си правомощия в тази област.

Пазарът на криптоактиви се характеризира с ускорено развитие, нарастване на пазарните обеми и повишаване на икономическия потенциал на значителна част от лицата, които предоставят услуги, свързани с криптоактиви. В резултат на това размерът на действащите такси все по-слабо отразява мащаба на осъществяваната дейност и ресурса, необходим за осигуряване на ефективен надзор.

При определянето на предложените такси е отчетена необходимостта от постигане на баланс между осигуряването на достатъчен ресурс за упражняване на качествен и ефективен надзор и поддържането на достъпна регулаторна среда за участниците на пазара. Предложеният размер на таксите е съобразен с обстоятелството, че на пазара функционират както по-малки и новонавлизащи дружества, така и лица с по-широк пазарен обхват, значителен клиентски портфейл и съществен икономически потенциал. Поради това промените в таксите са структурирани по начин, който съхранява възможностите за развитие и навлизане на по-малки участници на пазара, като същевременно осигурява по-адекватен принос от страна на дружествата, осъществяващи дейност в по-голям мащаб.

Необходимо е да бъде посочено, че и след предвиденото увеличение размерът на таксите остава умерен спрямо разходите по лицензиране и осъществяване на дейност с криптоактиви, както и спрямо потенциалните приходи от предоставяните услуги. В този смисъл увеличението не се очаква да представлява съществена пречка за достъпа до пазара или за развитието на иновациите във финансовия сектор.

Необходимостта от актуализиране на таксите за дейностите по преструктуриране е обусловена основно от настъпилите инфлационни процеси и свързаното с тях увеличение на разходите за осъществяване на дейностите по преструктуриране. Дейностите по преструктуриране се характеризират с висока степен на сложност и изискват специализирана експертиза, задълбочени анализи на рисковете и финансовото състояние на съответните лица, както и готовност за предприемане на действия при възникване на необходимост от намеса с цел защита на финансовата стабилност и интересите на инвеститорите.

С предложената актуализация на таксите за дейностите по преструктуриране се постига баланс между необходимостта от компенсиране на натрупаното инфлационно въздействие върху разходите за изпълнение на функциите по преструктуриране и недопускането на прекомерна финансова тежест за задължените лица.

При прилагането на диференцирания подход също е необходимо да се въведе правило за разумно закръгляне на новите размери на таксите до чисти и предвидими стойности.

Очаквани резултати от прилагането

Основната цел на проекта на наредба е да гарантира финансовата самостоятелност и устойчивост на Комисията за финансов надзор чрез осигуряване на достатъчен ресурс за изпълнение на възложените ѝ със закон функции и правомощия. Поддържането на модел на самофинансиране е предпоставка за независимо и ефективно осъществяване на надзорната дейност, без да възниква необходимост от финансиране от централния бюджет. В тази връзка актуализирането на таксите цели съхраняване на икономическата стойност на приходите от такси и осигуряване на възможност за покриване на нарастващите разходи, свързани с осъществяването на надзорната дейност, развитието на цифровите процеси и поддържането на необходимия експертен капацитет.

За постигането на тези цели проектът на наредба предвижда съчетаване на механизъм за актуализиране на таксите, отчитащ натрупаните инфлационни процеси, с пропорционален подход при определянето на таксите за поднадзорните лица от инвестиционния сектор. Чрез тази комбинация се въвежда балансиран и устойчив модел за формиране на таксите, който съчетава необходимостта от осигуряване на адекватен финансов ресурс за осъществяване на надзорната дейност с изискването за съразмерност на финансовата тежест спрямо различните категории поднадзорни лица. По този начин се създават условия за запазване на икономическата стойност на приходите от такси и за поддържане на необходимия административен и експертен капацитет на Комисията за финансов надзор, включително за развитие на процесите по дигитализация, повишаване на ефективността на надзорната дейност и подобряване на качеството на предоставяните административни услуги.

В резултат на това предлаганите изменения съхраняват предвидимостта и стабилността на регулаторната среда, като същевременно осигуряват по-справедливо разпределение на финансовата тежест между отделните категории поднадзорни лица в зависимост от мащаба на тяхната дейност, сложността на надзорните производства и икономическия им капацитет. По този начин се създават предпоставки за по-висока прозрачност и пропорционалност при определянето на размера на дължимите такси.

В дългосрочен план се очаква прилагането на предложения подход да допринесе за постигането на устойчив баланс между обществения интерес от ефективен и качествен финансов надзор и интересите на небанковия финансов сектор за укрепване на доверието във финансовата система, както и за по-ефективна защита на инвеститорите, застрахованите и осигурените лица.

Същевременно следва да се отчита, че динамиката на икономическата среда, инфлационните процеси, разширяването на регулаторните изисквания на национално и европейско равнище, както и възникването на нови надзорни функции могат да обусловят необходимост от последващо преразглеждане и актуализиране на размера на отделни такси.

Подобен подход би позволил запазване на финансовата устойчивост на Комисията за финансов надзор и недопускане на необходимост от бюджетно субсидиране на дейността ѝ, като същевременно продължат да се съблюдават принципите на пропорционалност, предвидимост и справедливо разпределение на финансовата тежест между поднадзорните лица.

Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

Предложеният проект на наредба не е свързан с допълнителни разходи за бюджета на Комисията за финансов надзор за 2026 г. и не е необходимо осигуряване на допълнителни разходи/трансфери/други плащания.

Предвидените изменения се изразяват в актуализиране на размерите на действащи такси вследствие на инфлацията и в прецизиране на подхода за тяхното определяне, без да се създават нови административни задължения, организационни структури или процедури, изискващи допълнителен ресурс за тяхното прилагане.

С предложените изменения ще се възстанови балансът между размера на събираните такси и необходимия административен и експертен ресурс за осъществяване на надзорните функции на Комисията за финансов надзор към настоящите икономически условия. Това ще допринесе за поддържането на устойчив финансов модел за изпълнение на законово възложените ѝ функции.

По отношение на поднадзорните лица в голямата си част предлаганите изменения не водят до възникване на нови административни задължения, процедури или регулаторни изисквания. Промените се изразяват единствено в актуализиране на размерите на дължимите такси и в усъвършенстване на подхода за тяхното определяне в инвестиционния сектор чрез прилагане на принципа на пропорционалност. Възприетият подход е съобразен с различията в мащаба на дейността, пазарното присъствие и икономическия потенциал на отделните категории поднадзорни лица, като цели да осигури съразмерност на финансовата тежест и да избегне неблагоприятно въздействие върху по-малките участници на пазара. По този начин се постига по-балансирано разпределение на тежестта между различните категории поднадзорни лица, при запазване на благоприятни условия за достъп до пазара и развитие на инвестиционната дейност. За поднадзорните лица не възниква необходимост от осигуряване на допълнителни организационни, технически или кадрови ресурси за привеждане на дейността им в съответствие с предлаганите изменения.

Очакваният ръст на приходите от такси в размер на около 1 млн. евро за посочения период представлява номинално увеличение на финансовата тежест за поднадзорните на Комисията за финансов надзор лица. Предвиденото увеличение има компенсаторен характер и цели възстановяване на икономическата стойност на таксите, намалена вследствие на натрупаните инфлационни процеси. В този смисъл предложените промени не водят до непропорционално увеличаване на финансовата тежест, а до привеждане на размера на таксите в съответствие с настоящите икономически условия и с необходимия ресурс за осъществяване на надзорната дейност.

Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Проектът е разработен в съответствие с общите принципи на правото на ЕС, установени в чл. 5 от Договора за Европейския съюз, включително принципите на субсидиарност и пропорционалност. Предвидените разпоредби не въвеждат дискриминационни мерки, не създават необосновани пречки пред свободното движение на капитали или услуги и не натоварват административно субектите над необходимото за постигане на целите на акта. С това се гарантира правната сигурност и стабилност на подзаконовата уредба в контекста на членството на Република България в Европейския съюз.

Материята, предмет на регулиране с настоящия проект, не е пряко уредена от правото на Европейския съюз в областта на финансовия надзор.

Проектът на наредба е в съответствие с правото на Европейския съюз и не съдържа разпоредби, които транспонират изисквания на правото на Европейския съюз, поради което не е приложена справка за съответствието.

На основание чл. 11, ал. 1 от Правилата за нормативна дейност на Комисията за финансов надзор проектът на наредба за изменение и допълнение на Наредба № 76 от 12.06.2025 г. за таксите, събирани от Комисията за финансов надзор, заедно с мотивите към него, се публикува на интернет страницата на Комисията за финансов надзор, като срокът за предложения и становища по проекта на наредба, публикуван за обществени консултации, е до 10 декември 2026 г. Срокът е определен с цел да се осигури необходимото време за обсъждане на евентуални предложения и бележки в хода на общественото съгласуване, както и за своевременното приключване на процедурата по изменение и допълнение на подзаконовия нормативен акт, включително неговото обнародване в „Държавен вестник“, така че наредбата да бъде приета преди края на 2026 г. и да влезе в сила от 1 януари 2027 г.